

Cyklus Pátrání po vojácích první světové války se tentokrát věnoval padlým, zemřelým a nezvěstným

20.10.2023 - | Vojenský historický ústav Praha

Autoři cyklu workshopů Pátrání po účastnících první světové války a pracovníci VHÚ Praha, Mgr. Tomáš Kykal a Mgr. Marek Fišer, seznámili čtrnáctičlenné auditorium nejprve s principy, podle kterých probíhala evidence padlých či zemřelých příslušníků rakousko-uherské branné moci, včetně těch z českých zemí.

Tomáš Kykal pohovořil nejprve obsáhle o legitimačním lístku, základním identifikačním dokladu každého rakousko-uherského vojáka v poli, který měl klíčový význam pro ztotožnění padlých či zemřelých. Zmínil také že zatímco se identifikační štítek nosil v pravé kalhotové kapse, tak v okamžiku, kdy bylo rozhodnuto o jeho zavěšení na krk, stávalo se, že záznam na lístku byl rozpítný (ať už potem, nebo tím, že voják promokl) a identifikace tím byla znemožněna.

Poté oba přednášející přešli k výkladu nejdůležitějších informací o úmrtních matrikách, v nichž byli identifikováni mrtví vojáci evidováni. Jde zpravidla o matriky vojenské, informace o některých zemřelých je ale možné najít i v civilních (nevojenských) matrikách. Posluchači získali základní přehled o dostupnosti těchto matrik, zvláště pak jejich digitálních kopií na různých webových portálech, včetně digitálního archivu Vojenského historického archivu-Vojenského ústředního archivu Praha (VHA-VÚA) a také Digitální studovny Ministerstva obrany, kde je možné v indexovaných matrikách fulltextově vyhledávat.

Na první část výkladu navázal s problematikou evidence pohřbených v poválečné době první host, pracovník Odboru pro válečné veterány a válečné hroby Ministerstva obrany ČR (OVVVH MO) Mgr. Adam Hájek. Představil Katastr válečných hrobů, který sbíral informace o místech pohřbů a pohřbených osobách nejen v prostoru poválečného Československa, ale také na území Jugoslávie, Itálie, či Rumunska. Fond Katastru válečných hrobů je uložen ve VÚA-VHA.

V další fázi výkladu byla lektory představena kartotéční evidence Ústředního inspektorátu válečných hrobů, uložené rovněž ve VÚA-VHA, kde ji zdejší pracovníci přepsali do webové databáze. Značná část této kartotéky obsahovala záznamy o nezvěstných. Průběh poválečného pátrání po vojácích s tímto osudem představil výklad o soudním řízení prohlášení za mrtva. Výsledkem tohoto řízení nemuselo být vždy úřední prohlášení smrti, nýbrž i nalezení informací o osudu konkrétního vojáka, ať už byl mrtvý, nebo ve výjimečnějších případech válku přežil. Opět byly představeny prameny, ze kterých bylo možné získat údaje o konkrétních nezvěstných osobách. Kromě úředních periodik, částečně dostupných v online prostředí, to byla hlavně spisová agenda dochovaná ve fondech krajských soudů, které v současnosti spravují jednotlivé státní oblastní archivy.

V závěrečné části workshopu byly nejprve představeny další vybrané písemné prameny k evidenci válečných hrobů, po nichž následoval výklad druhého hosta večera, Ing. Imricha Vetráka, taktéž pracovníka OVVVH MO, který představil činnost své instituce na poli péče o válečné hroby a poté prezentoval webovou aplikaci Centrální evidence válečných hrobů, která detailně mapuje válečné hroby doslova po celém světě. Detailně mapuje jednotlivá místa i s využitím zobrazovacích služeb Googlemaps.

Na samý závěr byly ještě zmíněny nestátní evidence hrobů, které jsou dostupné na internetu.

Pátý a poslední díl cyklu workshopů se uskuteční 14. listopadu 2023 pod názvem **Ze střípků příběh** a bude se věnovat příkladům rekonstrukce válečných osudů účastníků první světové války.

Zájemce o účast na workshopu prosíme o registraci: z důvodu omezeného počtu míst v přednáškovém sále.

<https://www.vhu.cz/cyklus-patrani-po-vojacich-prvni-svetove-valky-se-tentokrat-venoval-padlym-zemrem-a-nezvestnym>